

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Åsa Linge
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE

2012-04-03

1 (5)

Diarienummer
2012/SN 071 52

Socialnämnden

Ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare som inte samtidigt är familjehemsförälder

Förslag till beslut

1. Arvode för särskilt förordnad vårdnadshavare som inte samtidigt är familjehemsförälder fastställs enligt socialförvaltningens förslag.
2. I socialnämndens delegationsordning görs tillägg i avsnitt 18 enligt socialförvaltningens förslag.

Socialförvaltningen

Ingrid Boheman Risto
Socialchef

Catarina Stavenberg
Stabschef

Sammanfattning

När ett ensamkommande barn/ungdom under 18 år har beviljats uppehållstillstånd, eller om barnet redan vid ankomsten har uppehållstillstånd,

ska en särskilt förordnad vårdnadshavare utses till barnet. Enligt nu gällande bestämmelser finns det inget lagstöd som ger den särskilt förordnade vårdnadshavaren rätt till ersättning i den del som avser vårdnaden, om denne inte samtidigt är familjehemsförälder. Detta kan medföra svårigheter att rekrytera andra än familjehemsföräldrar till uppdraget.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden inför ett arvode för särskilt förordnade vårdnadshavare som inte samtidigt är familjehemsföräldrar. Socialförvaltningen rekommenderar att arvodet fastställs till samma belopp som för god man till ensamkommande barn, 1 760 kronor per månad.

Socialnämnden rekommenderas att genom tillägg i nämndens delegationsordning lämna delegation till socialsekreterare gällande anmälan om behov av särskilt förordnad vårdnadshavare när vårdnadshavare är varaktigt förhindrade att utöva vårdnaden. Även beslut om ersättning bör delegeras.

Beskrivning av ärendet

När ett ensamkommande barn/ungdom under 18 år utan uppehållstillstånd kommer till Sverige utses, enligt lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn, en god man att företräda barnet i både vårdnadshavarens och förmyndarens ställe. När det ensamkommande barnet har beviljats uppehållstillstånd, eller om barnet redan vid ankomsten har uppehållstillstånd, ska istället en särskilt förordnad vårdnadshavare utses till barnet. Den gode mannens förordnande upphör när en vårdnadshavare utses.

Enligt 10 § lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn, är det socialnämnden i den kommun där barnet vistas som hos tingsrätten ska väcka talan om eller anmäla behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken, om inte särskilda skäl talar emot det. Om barnet inom kort, några månader, fyller 18 år kan den gode mannens förordnande kvarstå fram till myndighetsdagen istället för att en särskilt förordnad vårdnadshavare utses.

Vad ingår i förordnandet?

Den särskilt förordnade vårdnadshavaren ska ta hand om frågor som rör barnets personliga angelägenheter och i samråd med barnet planera för framtiden. Det finns inte något krav på att den särskilt förordnade

vårdnadshavaren ska vara sammanboende med barnet men han/hon bör inte heller vara på sådant geografiskt avstånd från barnet att den personliga kontakten blir lidande.¹ Förordnandet upphör när barnet fyller 18 år.

Vem kan utses?

De allmänna reglerna i föräldrabalken är tillämpliga när det gäller bedömningen av vem som kan utses till särskilt förordnad vårdnadshavare. Den som utses ska vara lämpad att ge barnet omvårdnad, trygghet och en god fostran (6 kap 1 § föräldrabalken). Vid valet av vårdnadshavare får hänsyn tas till barnets ålder och utveckling samt anknytningen till den tilltänkte vårdnadshavaren.

Ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare

Enligt nu gällande bestämmelser finns det inget lagstöd som ger den särskilt förordnade vårdnadshavaren rätt till ersättning i den del som avser vårdnaden, om denne inte samtidigt är familjehemsförälder.² Endast den del som avser förmynderskap har lagstöd om arvode i 12 kap 16 § föräldrabalken, beslut fattas då av överförmyndaren.

När det gäller familjehemsföräldrar som utses till särskilt förordnade vårdnadshavare kan kommunen fortsätta att betala ut skälig ersättning enligt 6 kap 11 § socialtjänstlagen. Det är således framförallt när barnet inte är sammanboende med den särskilt förordnade vårdnadshavaren som lagstöd för rätt till ersättning saknas.

Den nuvarande situationen, där det inte finns någon lagstadgad rätt för den särskilt förordnade vårdnadshavaren att få ersättning, kan medföra svårigheter att rekrytera andra än familjehemsföräldrar till uppdraget³. Nämnden kan inte fransäga sig ansvaret med anledning av att det är svårt att hitta lämpliga vårdnadshavare⁴.

---

¹ SOU 2003:51, s 136.

² Sveriges kommuner och landsting, cirkulär 07:74 s 8.

³ SOU 2003:51 s 132.

⁴ SKL cirkulär 09:67 ”Ensamkommande barn och ungdomar”.

I Tyresö har frågan om ersättning till särskilt förordnade vårdnadshavare som inte samtidigt är familjehemsföräldrar tillfälligt hanterats genom att den särskilt förordnade vårdnadshavaren har anställts som kontaktperson till barnet och därigenom fått ersättning. Detta har beviljats som ett bistånd till barnet enligt 4 kap 1 § SoL. Den ersättning som har utgått är 2400 kr, varav 2000 kr i arvode och 400 kr i omkostnadsersättning. Lösningen är inte långsiktigt hållbar och ersättningen bör inte heller baseras på biståndsbedömt beslut om annan insats. Det finns därmed behov av att se över möjligheten att på annat sätt ge ersättning till särskilt förordnade vårdnadshavare som inte samtidigt är familjehemsföräldrar.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden inför ett arvode för särskilt förordnade vårdnadshavare som inte samtidigt är familjehemsföräldrar. Enligt likställighetsprincipen bör arvodet gälla för alla särskilt förordnade vårdnadshavare som inte samtidigt är familjehemsföräldrar, inte endast de som är vårdnadshavare för ensamkommande barn. Det gäller i detta fall om föräldrarna är varaktigt förhindrade att utöva vårdnaden enligt 6 kap 8a § föräldrabalken (1949:381). I praktiken är det dock främst ärenden som gäller särskilt förordnade vårdnadshavare för ensamkommande barn som är aktuella.

Socialförvaltningen rekommenderar att arvodet fastställs till samma nivå som arvodet för god man till ensamkommande barn, i Tyresö f.n. 1 760 kronor per månad⁵. Bedömningen har gjorts utifrån rekommendationer från Sveriges kommuner och landsting, SKL, samt utifrån hur andra kommuner har resonerat vid fastställande av belopp. I avsaknad av lagreglering och nationella riktlinjer har det utvecklats en praxis så att beloppet ofta motsvarar arvodet för god man för ensamkommande barn.

Behov av tillägg i nämndens delegationsordning

Socialnämnden rekommenderas att genom tillägg i nämndens delegationsordning lämna delegation gällande anmälan om behov av särskilt förordnad vårdnadshavare när vårdnadshavare är varaktigt förhindrade att utöva vårdnaden. Även beslut om ersättning bör delegeras. Delegationen ges lämpligen till socialsekreterare inom individ- och familjeomsorgens familjerätt.

---

⁵ Beräknas årligen utifrån prisbasbeloppet.

Förslag om tillägg i socialnämndens delegationsordning, avsnitt 18 Familjerätt:

	Beslut	Lagrum	Delegat	Anmälan
18:16	Anmälan om behov av särskilt förordnad vårdnadshavare då vårdnadshavare är varaktigt förhindrad att utöva vårdnaden	6 kap 8a § Föräldrabalken	Socialsekreterare Familjerätten	Utskott
18:17	Beslut om ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare som ej är familjehemsförälder - enligt av nämnden fastställt arvode	-	Socialsekreterare	Utskott